

UNITED NATIONS
INDUSTRIAL DEVELOPMENT ORGANIZATION

Schweizerische Eidgenossenschaft
Confédération suisse
Confederazione Svizzera
Confederaziun svizra

State Secretariat for Economic Affairs SECO

UDHËZUES PËR FERMERËT DHE NVM-TË

MBLEDHJA E BIMËVE AROMATIKE DHE MJEKËSORE NË SHQIPËRI

UDHËZUES PËR FERMERËT DHE NVM-TË MBLEDHJA E BIMËVE AROMATIKE DHE MJEKËSORE NË SHQIPËRI

Duke ndjekur udhëzime e përshkruara në udhëzues, mund të ruani trashëgiminë botanike të vendit ndërsa korrni përfitime ekonomike.

Udhëzuesi ka për qëllim t'i ndihmojë fermerët dhe NVM-të të kuptojnë bazat e mbledhjes së BAM-ve, përfitimet e tyre dhe si të përballen me sfidat e zakonshme.

Mbledhja e qëndrueshme e këtyre bimëve është thelbësore për ruajtjen e biodiversitetit dhe sigurimin e përfitimeve ekonomike afatgjata. Ky udhëzues ofron njohuri praktike për mbledhjen e BAM-ve në mënyrë të përgjegjshme dhe efikase.

1 KUADRI LIGJOR DHE RREGULLORET

Në Shqipëri, mbledhja dhe eksporti i bimëve mjekësore dhe aromatike (BMA) janë të rregulluara për të mbrojtur burimet natyrore dhe për të siguruar që praktikat e vjeljes të jenë të qëndrueshme.

Lejet dhe licencimi

Grumbulluesit duhet të pajisen me leje nga autoritetet lokale për të siguruar që procesi i mbledhjes të monitorohet dhe kontrollohet në mënyrë të ligjshme.

Speciet e mbrojtura

Disa bimë mbrohen nga ligji për shkak të statusit të tyre të rrezikuar. Është e rëndësishme që mbledhësit të njohin këto lloje për të shmangur pasojat ligjore.

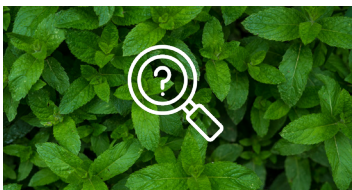
Praktikat e qëndrueshme

Rregulloret vendosin theksin në metodat e qëndrueshme të vjeljes për të shmangur mbivjeljen dhe për të ruajtur popullatat e bimëve në natyrë.

- » **Korja lejohet vetëm në periudha specifike të vitit**, kur bimët janë të pjekura dhe të bollshme, duke siguruar rigjenerimin e tyre.
- » Disa zona përcaktohen si të mbrojtura, ku vjelja është e kufizuar ose ndaluar për të ruajtur biodiversitetin dhe habitatet kritike.
- » Mbledhësit mund të kërkohen të marrin pjesë në programe për rimbjelljen e zonave të vjela për të garantuar vazhdimësinë e popullatave të bimëve.
- » Mbledhësit inkurajohen **të vjelin vetëm bimë të pjekura**, duke lejuar bimët më të reja të rriten dhe të riprodhohen.
- » Komunitetet lokale përfshihen në menaxhimin dhe monitorimin e burimeve bimore, duke respektuar **njohuritë tradicionale**.
- » Programet e trajnimit për vjelësit përqendrohen **te teknikat e qëndrueshme** dhe rëndësia e ruajtjes së popullatave të bimëve.
- » Zbatohen **programe monitorimi dhe kërkimi** për të vlerësuar gjendjen e specieve bimore dhe për të përshtatur praktikatat e menaxhimit.
- » **Promovimi i skemave që çertifikojnë vjeljen e qëndrueshme**, duke krijuar përfitime për produkte që vijnë nga praktikatat e përgjegjshme.

2 PRAKTIKAT E MBLEDHJES SË QËNDRUESHME

Korrja e qëndrueshme është thelbësore për ruajtjen e ekosistemit dhe për të siguruar që bimët aromatike dhe mjekësore të mbeten të disponueshme për brezat e ardhshëm. Këtu janë disa praktika të mira për mbledhjen e qëndrueshme:

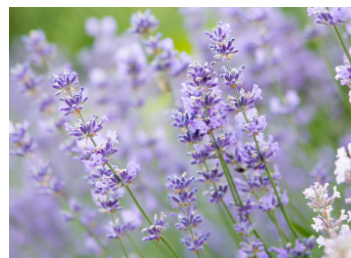
1. Identifikimi i saktë i specieve

- » **Përdorni udhëzues** me fotografi dhe ilustrime specifike për rajonin tuaj.
- » **Shmangni mbledhjen e specieve të mbrojtura** ose të gabuara.

2. Përdorimi i teknikave që shmangin dëmtimin

- » **Njohja e biologjisë së bimëve** – Studioni ciklin e rritjes dhe rigjenerimit për të vjelur në kohën e duhur.
- » **Përdorimi i mjeteve të duhura** – Krasitëset dhe thikat e mprehta minimizojnë dëmtimin.
- » **Zgjedhja e bimëve të pjekura** – Lini bimët më të reja të rriten dhe riprodhohen.
- » **Prerja mbi rrënjë** – Prisni kërcellet disa cm mbi rrënjë për të ndihmuar rigjenerimin.
- » **Shmangia e mbivjeljes** – Mos mblidhni më shumë se 1/3 e popullsisë së bimëve në një zonë.
- » **Lënia e disa farave** – Siguroni rimbjelljen natyrale të bimëve si kopra.
- » **Korrja e qëndrueshme e rrënjëve** – Merrni vetëm një pjesë të rrënjës dhe mbillni pjesën tjetër.
- » **Minimizimi i shqetësimeve të tokës** – Shmangni çrënjësjen e panevojshme që mund të dëmtojë habitatin.

3. Korrja në sezonin optimal

- » **Lavanda** – Mblidhet para ose gjatë lulëzimit të hershëm për përmbajtje maksimale të vajit esencial.
- » **Kamomili** – Mblidhet gjatë lulëzimit të plotë për përqendrim maksimal të përbërjeve aktive.

4. Mos grumbulloni më shumë se ç'është e nevojshme

- » **Lini mjaft bimë për rigjenerim** natyral dhe ruajtjen e ekosistemit.

➔ **Rezultati:** Ruajtja e biodiversitetit dhe sigurimi i burimeve natyrore për të ardhmen.

3 VLERËSIMI DHE PRAKTIKAT E MBLEDHJES SË QËNDRUESHME

Hapat e Korrjes së Qëndrueshme

1. Vëzhgimi i zonës

Analizoni popullsinë e bimëve për të siguruar që është e mjaftueshme për korrje pa varfëruar burimet natyrore.

2. Vendosja e udhëzimeve për sasinë e korrjes

Kufizoni korrjen në 10-20% të popullsisë së bimëve në një zonë të caktuar.

3. Korrja vetëm e sasisë së nevojshme

Shmangni mbledhjen e tepërt që mund të çojë në mbetje dhe të dëmtojë mjedisin.

4. Mbajtja e shënimeve për korrjen

Regjistroni çfarë, kur dhe sa keni korrur për të monitoruar ndikimin mbi popullatën e bimëve.

5. Fokusi në bimët e shëndetshme dhe të pjekura

Mblidhni vetëm bimë të pjekura, duke i lënë ato më të reja të rriten.

6. Rotacioni i zonave të korrjes

Jepini bimëve kohë të rikuperohen duke ndërruar vendet e korrjes çdo sezon.

➔ **Rezultati:** Korrje e qëndrueshme, ruajtje e biodiversitetit dhe rigjenerim i popullatës së bimëve.

Shembuj praktikë:

Allium ursinum mblidhni disa gjethe nga secila bimë, duke lënë llambën dhe disa gjethe për fotosintezë dhe riprodhim.

Panax spp. mblidhni bimë të pjekura dhe shpërndani manaferrat në habitat për të ndihmuar mbjelljen natyrale.

Matricaria chamomilla mblidhni vetëm lulet, duke lënë kërcellin dhe gjethet të papjekura për të ruajtur shëndetin e bimës.

Sambucus nigra mblidhni vetëm tufa të pjekura dhe lini të papjekurat për t'i lejuar të piqen dhe të përhapin farat.

Verbascum thapsus mblidhni gjethe nga shumë bimë, duke lënë gjethe të mjaftueshme për secilën bimë që të vazhdojë të lulëzojë.

**GLOBAL QUALITY
AND STANDARDS PROGRAMME**

NJË INICIATIVË GLOBALE

GQSP ndihmon prodhuesit e vegjël për të përmirësuar cilësinë e produkteve të tyre, të përbushin standardet ndërkombëtare dhe të eksportojnë nëpër botë

**UNITED NATIONS
INDUSTRIAL DEVELOPMENT ORGANIZATION**

Schweizerische Eidgenossenschaft
Confédération suisse
Confederazione Svizzera
Confederaziun svizra

Sekretariati i Shtetit për Çështjet Ekonomike SECO